

dea (T. del Xè I, 57).

Ventoler 'ventós', 'jactanció, provocador' cat. occidental i valencià (no català oriental) [segle XVIII]: «l'amenaçaren quatre o cinc --- d'aquells més *ventolers* y braus --- que --- de son conte anava --- el donarli de calent ---», *Rond. de Rond.* val., 68; *salvió ventolera* «phlomis herba-venti, *phlomide ventière*, fl. aguavientos», Cavanilles (*Observ.* II, 333, classe XIV, Didynamia). *Ventolera* 'ventada, gran agitació de vents' val.: «--- refermem la planta: que la terra 's mou: / *ventoleres* hi ha; / apleguem al terme ---», Jacinto Labaila (*Bibl. Popular L'Avenç*, n.º 84, 23.3f.) (Principat 'ufana', *DAG*). *Ventolina* «li plau l'encantament i la divina / benignitat que ve de les estrelles, / i l'aspra olor que duu la *ventolina* / i la cançó dels grills, i les esquelles / del bestiar sens nombre», Alcover (*Agar*, v. 60). *Ventalós*, *DAG*. (**ventolós* dissim.). **Ventorrer* no és català sinó un gat castellà que un bastaix de Salvat ens volgué donar per llebre.

Ventós [BMetge, fi S. XIV]: «lo menjar, magre / --- / legums fumosos / són, e *ventosos*: / cuyts o torrats, / *ventositats* / dintre recluses / les... cornamuses / fan fort inflar, / dreçar, sonar / ---», JRoig (*Spill*, 10130); «v.: ab pluja ---, de vent ---», Busa-N.; *ventosa* 'mena d'emplastre' [1371, Dicc. JMarc]: «*ventosa*, per got de vidre, per cosa *ventosa*»; 'mena d'emplastre' [JRoig, *Spill*, 5849, cita supra]; «DE MEDICINES: --- sagnar lo malalt --- la llanceta --- *ventoses*: cucurbitula; emplastre ---», OPou (*ThPu.*, 239); val. en lloc de *ventalla* 'vàlvula hidràulica': «una *ventóxa* (Milla.) ---? ---és una obertura que foraden en un conducte o una séquia encanonesa perquè no s'afúe l'água» Vallibona (1961); «és prop d'una *ventóxa* de la séquia de Pintarrafes ---? ---Una vàlvula» Carlet (1962).

Ventosa f. Com que les v. fan llevar la pell, d'ací men. *ventoses* «tocs, clínques, bastonades», Ferrer Ginart (*Rond. Men.*, 228); *ventova* Manacor, Sineu. *Ventositat*, sobretot eufemisme per 'pet', més rarament per 'rot' [«dessús»]: «que si ell, o altre, neguna *ventositat* leja, de sus o de jus, que ell deya: ---en barba de mon senyor ---», Eiximenis (*Dotzèn*, § 356); «tabal, tambor / par la remor / de lur costat: / *ventositat*, / grossa vapor ---», JRoig (*Spill*, 9632 i supra). *Ventosar*; *ventosació*, *ventosejar*. *Ventúria*. *Ventussol*, *ventussa*, *ventussejar*.

Aventar, en lloc de 'ventar', és la forma normal castellana,³ rara en cat. si bé genuïna, almenys localment: Muntaner en el sentit de 'llançar, pegar violentament' (és el *ventar* comarcal del Princ., construït absolutament (o bé amb *elm* subjecte), glossat erradament en Casac., § 179, VI, 58.22): «al ferir que féu l'elm, *avantà* tan fort a la cara del dit En Bg. Arnau, que tot lo nas li fonyà»; avui val.: «deixem, puix, les còses com estan, y cada u que se les *avente* com puga», MGadea (T. del Xè I, 12); del «tardo, Perezoso» és diu proverbialment que «*aventa* a mitja nit», *Canyissas*, 129). No sé si és això o *ventar* en el sentit de 'esventar' en una cançó pop.: «yo us en faria cremar / y la cendra que farieu yo la faria *ventà*» [més aviat *fari' aventar*],

Romlo. (MilàF, 234.55).

Enventar pall.: *ambientà la dáfa* 'corbar-la (perquè dalli millor) picant-la amb el martell i l'enclusa' (Estacón de Cardós, 1934). *Enventir* pall. 'llançar vigorosament (rostos avall etc.)', també refl.: «en els rossegalls de troncs d'aquelles boscuries quasi espadades, el tronc lo lligam perquè no s'*enventixque*» (perquè no s'emballi) Espot (1932); a Estaon de Cardós *benti* 'arrullar, estimbar (una pedra)', 1934; bearn. *esbenti-se* (Palay).

Esventar [1647, DTo.: «divulgo, patefacio, in lumen edo»] però més que aquesta acc. 'esbombar' (que Belv. declara antiq.), ha quedat en el sentit material de 'fer escampar pel vent (cendra, pols, boll)', també refl.: «*ar-se*: evaporar-se, *disiparse*, *exhalarse*», Lab. 1839; «ressecar-se per causa del vent, les costelles del borraló, portadora, cubell, etc., perden sa perfecta unió, de modo que se'n isca lo licor que s'hi posa», Lab. 1840, p. 1009.

Amb roent metàfora: 'esbravar-se vanament, capritxosament': «A la part de Llevant --- floreix un temple / --- / meravellat d'haver nascut aquí, / entremig d'una gent tan sorruda i dolenta, / que se'n riu i flastoma i 's baralla i s'*esventa* / contra tot lo humà i lo diví / --- Tal com ets, tal te vull, ciutat mala / --- / Barcelona nostra! la gran encisera!», Maragall (*Oda*, v. 90); «a poc a poc! a poc a poc! No t'*esventis*. Posem en clar la veritat de ---», NOLLER (trad. Goldoni, *El Vano*, 67.4); «les eugassades --- baten els blats i els ordís en les eres --- el pagès --- el boll s'*esventa* ---», Coromines (*Gràcies de l'Emp.*, O. C., 941b10); «Foc nou, baixa del cel i torna a prendre! / ja ha arribat l'hora d'*esventar* la cendra, / oh Pàtria de les Tombes flamejants!», Ventura Gassol, 1919.

Esventat participi-adjectiu, 'buit, escorregut': «la bossa --- com una bufeta *esventada*», MrnVayreda (*Sang Nova* IV, § 3, 263, més cita, vol. IV, 522b3). Algun cop també per 'ventar les campanes': «los escolans deuen tocar les campanes *esventant*, com antigament feyan, y no a batallades, com s'és fet y fa moltes vegades, y per ço se ha vista que, de pocs anys d'esta part, se són rompudes tantes campanes» eiv., 1588 (Macabich, *Sta. M. la Ma.*, Cròn., 121).

Esventar és una creació amplament romànica, comuna amb l'occità *esventà(r)*, francès *éventer*, it. *sventare*, viu particularment en el Sud: «nun cc'è àutru mezzu ccà pi *sventari* sta trama!» 'non c'è altro mezzo che sventare quest'inganno e quest'infamia» en la comèdia siciliana *Liola* de Pirandello (II, ed. 1958, pàgina 170). *Esventament*. *Esventada*. *Esvent*. *Esventador*; *-dora*; *esventejar* (*-vintiar*); *esventegar-se*, *-gassar-se*, *-gassada*; *esventir-se*, *-tida*, *esventolejar*.

CPT.: *Vendaval* [Lab.], pres del fr. *vent d'aval*, potser per conducte del cast. *vendaval* [1519] 'vent fort, especialment el del SO.', originàriament 'vent d'alta mar, vent de l'O.' (oposat a *vent d'amont*, a causa de la direcció de la costa atlàntica francesa); menys castífic en cat. que *ventada*, *ventegàs*, *ventarràs*. *Ventafocs* [1795, *DAG*]. *Ventamosques*.

Contravent 'finestró forà' en alguns punts del Pall. i sobretot a la Vall d'Aran = fr. *contrevent* (Krüger,